

SAKSBEHANDLER
Jorid Martinsen

VÅR REF.
24/01186-1

DERES REF.

VÅR DATO
02.05.2024

DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Se mottakerliste

Riksantikvarens håndverksstrategi - Utsendelse av høring

Riksantikvaren sender med dette forslag til Riksantikvarens håndverksstrategi på høring. Frist for innspill er 14. juni 2024. Utkastet til strategi finner dere i eget vedlegg.

Bakgrunn

Håndverkere som arbeider med fredete og verneverdige bygninger, anlegg og fartøy må ha kunnskap og kompetanse om tradisjonelt håndverk og istandsetting. Riksantikvaren får tilbakemeldinger på at det er å krevende å få tak i håndverkere med rett kompetanse og tilstrekkelig kapasitet.

For Riksantikvaren er det viktigste resultatet av håndverksstrategien at eiere og forvaltere av fredete og verneverdige bygninger, anlegg og fartøy har tilstrekkelig og stabil tilgang på håndverkere med relevant kompetanse.

Oppdragsmengden innenfor antikvarisk istandsetting ble i 2022 beregnet til å være 1000 millioner kroner årlig. Når Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg og kirkebevaringsfondet trer i kraft høsten 2024, vil markedet øke ytterligere.

Riksantikvaren ser også en økning i antall klimarelaterte skader på kulturmiljø. Dette bidrar til å øke behovet for håndverkkompetanse, og stiller krav til faglig utvikling for å forstå det nye skadebildet og konsekvensene av et klima i endring.

Håndverksutvikling er et sektorovergripende tema. Både næring-, utdanning-, kultur- og miljøsektor har interesser i, ønsker og behov for utviklingen av håndverksfagene. For å finne felles satsningsområder, mål og tiltak er vi avhengig av et godt samarbeid mellom de ulike aktørene med interesser i feltet.

Behovet for en håndverksstrategi er forankret i Meld.St 16 (2019-2020) *Nye mål i kulturmiljøpolitikken*.

Om strategiutkastet

Utkastet til Riksantikvarens håndverkstrategi beskriver hvor den strategiske innsatsen skal legges inn og hvilke målsettinger kulturmiljøforvaltningen skal ha for håndverksutviklingen fram til 2035.

Det er valgt ut tre overordnede satsinger for Riksantikvarens håndverksstrategi. Disse er valgt fordi det er her det er særskilte utfordringer. Hver satsing sier noe om hvor Riksantikvaren skal legge inn en strategisk innsats. Målene under hver av satsingene viser hva Riksantikvaren ønsker at strategien skal ha ført til etter endt strategiperiode, og hvilke områder strategiens handlingsplan skal handle om.

I strategiutkastet beskrives bakgrunn for strategien, avgrensning, relevante føringer og plan for oppfølging. Satsingene dekker ikke alle utfordringer og behov innenfor vern og videreføring av håndverksfag. Satsingene angir områder hvor vi mener Riksantikvaren kan bidra til å styrke relevant håndverkkompetanse og -kapasitet, og utfordringer vi tenker det er viktig å søke samarbeid for å løse.

Strategien er utarbeidet på bakgrunn av rammeverket som ble vedtatt i februar 2024.

Dette ønsker vi innspill på

Vi er spesielt opptatt av å få tilbakemeldinger på om satsingene og målsettingen for strategien er riktige og relevante.

Riksantikvaren forslår at strategien har følgende satsinger:

- **Håndverkkompetansen og -kapasiteten skal styrkes**
- **Flere bedrifter med relevant kompetanse skal ta oppdrag på kulturminner og kulturmiljø**
- **Erfaringsbasert kunnskapsutvikling og forskning skal styrkes**

Framdriftsplan

Det er et mål at Riksantikvarens håndverksstrategi vedtas i 2024.

Riksantikvarens håndverksstrategi skal ha et langsiktig perspektiv. Strategien skal i første omgang ha en varighet fram til 2035. Realisering av strategien er avhengig av et godt samarbeid med regionalforvaltning, utdanningssektoren, byggenæringen og andre kulturhistoriske fagmiljø.

Strategien vil følges opp med en handlingsplan. Handlingsplanen vil følge opp de tre strategiske satsingene og de tilhørende målsettinger med konkrete aktiviteter og tiltak.

Strategiprosess og medvirkning

Styringsgruppen for strategien består av Riksantikvaren, Utdanningsdirektoratet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Kulturdirektoratet, NHO Byggenæringen og Norsk håndverksinstitutt. Riksantikvaren er prosjekteier.

Medvirkningsarbeidet har omfattet en innledende spørreundersøkelse, høring og innspillmøte på rammeverket og møter i de tre referansegruppene som er satt ned for å gi innspill til strategiarbeidet.

Det kom inn 93 høringsinnspill på rammeverket. Muligheter for å gi innspill har også vært publisert på www.riksantikvaren.no. Det ble arrangert et digitalt høringsmøte 6. desember 2023. På dette møtet var det 63 deltakere.

Det tre referansegruppene som har gitt innspill til utformingen av strategiutkastet består av til sammen 42 personer. Gruppene består av blant annet håndverkere og bransjeorganisasjoner, utdanningsinstitusjoner, museer, bygnings- og fartøyvernsentre, interesseorganisasjoner, fylkeskommuner, Sametinget, forskere og statlige eiendomsforvaltere.

Oppsummering av høringsinnspill, informasjon om strategiarbeidet og oversikt over referansegruppemedlemmene ligger på [Riksantikvarens hjemmesider](#).

Det har blitt gjennomført konsultasjon med Sametinget på utkastet. Protokoll ligger på høringsiden på riksantikvaren.no.

Invitasjon til høringsmøte 30. mai

Det er mulig å komme med muntlige tilbakemeldinger til strategiutkastet på høringsmøtet 30. mai kl. 09.30-11.00. Møtet er digitalt og arrangeres på Teams.

For å ha oversikt over hvor mange deltakere det blir på møtet, [ber vi om at dere melder dere på høringsmøtet via denne lenken innen 27. mai](#).

Tilbakemeldinger

Frist for innsending av høringsuttalelser er 14. juni 2024, men send gjerne inn hørings svar før dette. Høringsuttalelsene sendes til postmottak@ra.no og merkes med saksnummer 24/01186-01.

Spørsmål kan rettes til prosjektleder Jorid Martinsen på jorid.martinsen@ra.no

Vi ser frem til å få innspill på håndverksstrategien!

Hilsen

Turid Kolstadløyen

Avdelingsdirektør Kulturminneavdelingen

Jorid Martinsen

Prosjektleder

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Vedlegg: Høringsutkast Riksantikvarens håndverksstrategi

Kopi til: Klima- og miljødepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 OSLO

Mottakerliste

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Agder fylkeskommune		Postboks 788 Stoa	4809 ARENDAL
Akershus fylkeskommune		Schweigaards gate 4	0185 OSLO
Anno museum AS		Postboks 117	2401 ELVERUM
Arkitektbedriftene i Norge		Postboks 5482 Majorstuen	0305 OSLO
Asker kommune	Gro Jerpåsen	Katrineåsveien 20	3440 RØYKEN
Bærum kommune	Ingunn Stuvøy	Postboks 700	1304 SANDVIKA
Baroniet Rosendal		Postboks 235	5486 ROSENDAL
Bergen kommune	Johanne Gillow	Postboks 7700	5020 BERGEN
Bodø kommune	Vegard Kaasen Engen	Postboks 319	8001 BODØ
Bredalsholmen Dokk og fartøyvernsenter		Bredalsholmen	4623 KRISTIANSAND S
Buskerud bygningsvernsenter		Postboks 3563	3007 DRAMMEN
Buskerud fylkeskommune		Hauges gate 89	3019 DRAMMEN
Byantikvaren - Oslo	Ellen Hole	Postboks 2094 Grünerløkka	0505 OSLO
Bygg og bevar		Postboks 7187 Majorstuen	0307 OSLO
Byggenæringens landsforening - BNL		Postboks 7187 Majorstuen	0307 OSLO
Bygningsvern i Agder			
Drammen kommune	Giedre Jarulaitiene	Engene 1	3008 DRAMMEN
Finnmark fylkeskommune / Finnmárkku fylkkagielda / Finmarkun fylkinkomuuni		Postboks 701	9815 VADSØ
Fredrikstad kommune	Mari Oline Giske Stendebakken	Postboks 1405	1602 FREDRIKSTAD
Haugesund kommune	Trygve Eriksen	Postboks 2160	5504 HAUGESUND

Innlandet fylkeskommune		Postboks 4404 Bedriftssenteret	2325 HAMAR
Kongsberg kommune	Bjarne Kjartan Fønstelien	Postboks 115	3602 KONGSBERG
Kristiansand kommune	Jorunn Monrad	Postboks 4	4685 NODELAND
Levanger kommune	Tove Nordgaard	Postboks 130	7601 LEVANGER
Møre og Romsdal fylkeskommune		Fylkeshuset, Postboks 2500	6404 MOLDE
Moss kommune	Trine Syvertsen	Postboks 175	1501 MOSS
Museene Arven AS		Stiklestad alle 350	7656 VERDAL
Nordland fylkeskommune		Postboks 1485 Fylkeshuset	8048 BODØ
Østfold fylkeskommune		Oscar Pedersens vei 39	1721 SARPSBORG
Rogaland fylkeskommune		Postboks 130 sentrum	4001 STAVANGER
Røros kommune	Magnus Nilssen Borgos	Bergmannsgata 23	7374 RØROS
Sametinget - Sámediggi		Ávjovárgeaidnu 50	9730 KARASJOK/Kárášjo hka
Sandnes kommune	Gro Persson	Postboks 583	4305 SANDNES
Stavanger kommune	Hanne Windsholt	Postboks 8001	4068 STAVANGER
Stiftelsen Buskerudmuseet		Hønefoss bru 1B	3510 HØNEFOSS
Telemark fylkeskommune		Postboks 2844	3702 SKIEN
Troms fylkeskommune		Postboks 6600	9296 TROMSØ
Trøndelag fylkeskommune		Fylkets hus, Postboks 2560	7735 STEINKJER
Trondheim kommune	Mette Bye	Postboks 2300 Torgarden	7004 TRONDHEIM
Vestfold fylkeskommune		Postboks 2844	3702 SKIEN
Vestland fylkeskommune		Postboks 7900	5020 BERGEN
Bygningsvernrådgi- ve i Innlandet			
Bygningsvern- senteret ved Prestegårdslåna		Postboks 16	7221 MELHUS
Bymuseet i Bergen		Postboks 4052 Sandviken	5835 BERGEN

Creo - Forbundet for kunst og kultur		Postboks 9007 Grønland	0133 OSLO
Dalane Folkemuseum		Postboks 338	4379 EGERSTUND
Det jødiske samfunn i Bergen		-	5034 BERGEN
Direktoratet for byggkvalitet		Mariboegate 13	0183 OSLO
Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		Postboks 1093	5809 BERGEN
Entreprenørforeningene - Bygg og anlegg (EBA)		Postboks 5485 Majorstua	0305 OSLO
Fagforbundet		Postboks 7003 St Olavs plass	0130 OSLO
Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk			
Faglig råd for håndverk, design og produktutvikling			
Fagskolen i Nord		Postboks 6600	9296 TROMSØ
Fagskolen Innlandet		Teknologivegen 12	2815 GJØVIK
Fagskolen Vestfold og Telemark		Postboks 2844	3702 SKIEN
Fagskolen Vestland		Postboks 1876 Nordnes	5817 BERGEN
FAGUS - Faglig utviklingscenter for grøntanleggssektoren		Postboks 60	1431 ÅS
Forbundet Kysten		Øvre Slottsgate 2 B	0157 OSLO
Foreningen Fredet		Fyrgata 3	7714 STEINKJER
Forsvarsbygg		Postboks 405 Sentrum	0103 OSLO
Fortidsminneforeningen		Dronningens gate 11	0152 OSLO
Futurebuilt		Kristian Augusts gate 13	0164 OSLO
Tømrer og Byggfagforeningen		Østre Aker vei 24	0581 OSLO
Glass og fasadeforeningen		Glynitveien 25	1400 SKI
Grønn byggallianse	Katharina Th. Bramslev	Kristian Augusts gate 13	0164 OSLO
Gudbrandsdalsmusea AS		Hundorpgeilen 10	2647 SØR-FRON
Halti kvenkultursenter IKS		Hovedveien 2	9151 STORSLETT
Håndkraft			

Handverkslaget - Foreningen for tradisjonshandverk		c/o Alexander GüntherÅlvikvegen 565	5614 ÅLVIK
Hardanger og Voss museum		Museumsvegen 36	5778 UTNE
Hardanger og Voss museum avd. Hardanger Fartøyvernsenter		Sandvenvegen 50	5600 NORHEIMSUND
Haugalandmuseet AS		Postboks 246	5501 HAUGESUND
Helgeland Museum		Sjøgata 23 e	8656 MOSJØEN
Hjerleid Handverksskole AS		Jøndalsvegen 3b	2662 DOVRE
ICOMOS Norge	Magnus Borgos	Postboks 8196 Dep	0034 OSLO
Norsk Gartnerforbund - NGF		Schweigaards gate 34f	0191 OSLO
Bygghåndverk Norge	Robert Steen	Sørkedalsveien 9D	0369 OSLO
Fabrica Kulturminnetjenester AS		Vøienvolden gårdMaridalsveien 120	0461 OSLO
Isegran Fartøyvern AS		Postboks 900	1670 KRÅKERØY
Jærmuseet - Vitengarden		Kviavegen 99	4365 NÆRBØ
Jensbua kystkultursenter AS	Ove Losnegård	Tyssevegen 747	6968 FLEKKE
KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter		Rådhusgata 1-3	0151 OSLO
Kode Kunstmuseer og komponisthjem		Vestre Strømkaien 7	5008 BERGEN
Kraftmuseet - Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum		Naustbakken 7	5770 TYSSDAL
Kulturdirektoratet		Postboks 4808 Nydalen	0422 OSLO
Kulturminnefondet - Norsk kulturminnefond		Bergmannsgata 17	7374 RØROS
Landsorganisasjonen for Romanifolket		c/o Lars HarstadOddekleiva 7	4790 LILLESAND
Maihaugen - avd. bygningsvern			
Malermestrenes Landsforbund		Postboks 5479 Majorstua	0305 OSLO
Mesterbrevnemnda		Postboks 5145 Majorstuen	0302 OSLO

MiA - Museene i Akershus		Postboks 168	2011 STRØMMEN
Midt-Troms museum		Sundliveien 188	9325 BARDUFOSS
Miljødirektoratet		Postboks 5672 Sluppen	7485 TRONDHEIM
Mjøsmuseet		Postboks 13	2858 KAPP
Møbelsnekkerskolen AS		Husflidveien 7	1850 MYSEN
Murbyen Oslo		Postboks 1646 Vika	0119 OSLO
Murmesternes forening		Østre Aker vei 24A	0581 OSLO
Museene for kystkultur og gjenreising i Finnmark IKS		Postboks 260	9751 HONNINGSVÅG
Museene i Sør-Trøndelag - MiST		Postboks 6289 Torgarden	7489 TRONDHEIM
Museet Midt iks		Strandgata 7	7900 RØRVIK
Museum Nord		Postboks 104	8459 MELBU
Museum Stavanger - MUST		Muségt. 16	4010 STAVANGER
Museum Vest		Museumsvegen 9	5537 HAUGESUND
Museumssenteret i Hordaland		Salhusvegen 201	5107 SALHUS
Nasjonal kunnskapsarena for ombruk i byggebransjen			
NHO - Næringslivets hovedorganisasjon		Postboks 5250 Majorstuen	0303 OSLO
Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider		Bispegata 11	7012 TRONDHEIM
NIKU Oslo - Norsk institutt for kulturminneforskning - Hovedkontor		Pb 736 Sentrum	0105 OSLO
NNFA - Stiftelsen Nordnorsk Fartøyvernsenter og Båtmuseum		Hellarbogen 22	9470 GRATANGEN
Nordisk forum for byggningskalk			
Nordisk konservatorforbund Norge		Postboks 324 Sentrum	0103 OSLO
Nordlandsmuseet		Torggata 8B	8006 BODØ
Nordmørsmusea AS		Postboks 291	6501 KRISTIANSUND N
Nord-Troms Museum		Hovedvegen 2	9151 STORSLETT

Noregs ungdomslag		Øvre Slottsgate 2B	0157 OSLO
Norges Grønne fagskole - VEA		Turistvegen 92	2390 MOELV
Norges Husflidslag		Øvre Slottsgate 2B	0157 OSLO
Norges kulturvernforbund		Øvre Slottsgate 2b	0157 OSLO
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet - NMBU	Annegreth Dietze-Schirdewahn	Postboks 5003	1432 ÅS
Norges Museumsforbund		Akersgata 43	0158 OSLO
Norges Skogeierforbund		Postboks 1438 Vika	0115 OSLO
Norges Urmakerforbund		Bentsebrugata 29A	0469 OSLO
Norsk anleggsgartnermesterlag - NAML			
Norsk Bygdesagforening		Tonningsgata 42	6783 STRYN
Norsk Finsk Forbund - Norjalais-Suomalainen Liitto		c/o Raija NakkenJohanne Dybwads gate 16b	4018 STAVANGER
Norsk Folkemuseum		Postboks 720 Skøyen	0214 OSLO
Norsk Folkemuseum	Terje Planke	Postboks 720 Skøyen	0214 OSLO
Norsk Forening for Fartøyvern		Øvre Slottsgate 2 B	0157 OSLO
Norsk fyrhistorisk forening - Norsk Fyrforening		Øvre Slottsgate 2B	0157 OSLO
Norsk håndverksinstitutt		Maihaugveien 1	2609 LILLEHAMMER
Norsk Industriarbeidermuseum		Vemork	3660 RJUKAN
Norsk Kulturarv		Postboks 26	2684 VÅGÅ
Norske Arkitekters Landsforbund - NAL	Kari Bucher	Josefines gate 34	0351 OSLO
Norske Kveners forbund - Ruijan kveniliitto		Kjækanveien 18	9162 SØRSTRAUMEN
Norske landskapsarkitekters forening NLA		Josefines gate 32	0351 OSLO
Norske landskapsingeniørers forening NLI		c/o Frida Elise WalleSandakerveien 10H	0473 OSLO
Norske Trevarer		Postboks 7188 Majorstua	0307 OSLO

NTNU - Fakultet for arkitektur og design		Postboks 8900 Torgarden	7491 TRONDHEIM
Opplæringskontoret for tradisjonshåndverk			
Opplysningsvesenets fond		Postboks 535 Sentrum	0105 OSLO
Oselvarverkstaden	Vidar Langeland	Hamnevegen 41	5200 OS
Oslo Håndverks- og Industriforening		Rosenkrantz' gate 7	0159 OSLO
Østfoldmuseene		Gamlebygata 8	1721 SARPSBORG
Plus-skolen		Postboks 26	1629 GAMLE FREDRIKSTAD
Polarmuseet			
Randsfjordmuseet AS		Kongevegen 92	2770 JAREN
Riddoduottarmuseat		Postboks 143	9735 KARASJOK
Romsdalsmuseet		Per Amdams veg 4	6413 MOLDE
Røros bygningsvernssenter			
Ryfylkemuseet		Nordenden 14	4230 SAND
Ryfylkemuseet - bygningsvernssenter			
Samerådet			
SINTEF AS		Postboks 4760 Torgarden	7465 TRONDHEIM
Sparebankstiftelsen DNB		Postboks 555 Sentrum	0105 OSLO
Statsbygg		Postboks 232 Sentrum	0103 OSLO
Stiftelsen Bryggen	Bernt-Håvard Øyen	Bredsgården 1D	5003 BERGEN
Stiftelsen Deanu ja Várjjat Museasidda / Tana og Varanger museumssiida	Mariann Wollmann Magga	Endresens vei 4	9840 VARANGERBOTN
Stiftelsen Lillehammer Museum		Maihaugveien 1	2609 LILLEHAMMER
Stiftelsen Oseberg Vikingarv			
Stiftelsen Sør-Troms museum		Trondenesveien 122	9404 HARSTAD
Stiftelsen UNI		Gaustadalléen 21	0349 OSLO
Stiftinga Musea i Sogn og Fjordane		Gota 16	6823 SANDANE
Stiftinga Sunnmøre Museum	Håvard Haraldson Hatløy	Museumsvegen 1	6015 ÅLESUND

Stiftinga Vest-Telemark museum		Museumsvegen 9	3891 HØYDALSMO
Studieforbundet kultur og tradisjon		Vågåvegen 35	2680 VÅGÅ
Sunnhordland Museum		Postboks 51	5401 STORD
Taternes Landsforening		Skogvegen 2	2240 Magnor
Telemark Museum		Øvregate 32A	3715 SKIEN
Treindustrien			
Universitetet i Sørøst-Norge		Postboks 4	3199 BORRE
Utdanningsdirektoratet		Postboks 9359 Grønland	0135 OSLO
Valdresmusea AS		Tyinvegen 27	2900 FAGERNES
Varanger Museum IKS	Berit Nilsen	Hvistendalsgate 31	9800 VADSØ
Vardobaiki AS		Skånlandsveien 78	9440 EVENSKJER
Ventilasjons- og Blikkenslagerbedriftenes Landsforbund			
Verdensarvsenter for Bergkunst- Alta museum IKS		Altaveien 19	9512 ALTA
Vest-Agder-museet		Odderøyveien 21	4610 KRISTIANSAND S
Vestfoldmuseene IKS		Postboks 1247	3205 SANDEFJORD
Vestnorsk kulturakademi		TvildemoenMagasinvegen 26	5705 VOSS
Viti		Museumsvegen 12	6015 ÅLESUND
Viti	Signe Elvik Svoen	Museumsvegen 12	6015 ÅLESUND
Bygningsvern Vestfold			
Bygningsvern Vestfold og Telemark			
Karmøy kommune	Rune Johnsen	Postboks 167	4291 KOPERVIK
Oslo kommune		Rådhuset	0037 OSLO